

punt het nu komende jaar doet tegen-
gaan?

Mag het zoo met u staan, neen, dan
verheft ge u daar niet op, maar dan vloei
uw ziel in diepgevoelden dank uit, en voel
ge de heel uw hart drukkende behoefte,
om genade en vergiffenis in te roepen voor
wat de smet, die in uw hart kleef, nog
altsoo bedierf in al het kostelijke waartoe
uw God u bekwaande. Wie hooger opging
voelt zijn zonde niet minder, maar des te
meer, en voelt te inniger hoe alleen bij het
Kruis van Golgotha zijn plaats is, om Gods
zijn dankoffert op te dragen, opdat Gods
erbarming het ontzondige. En mocht het
bij u omgekeerd zijn, zoodat ge, terugziende
op het jaar dat verliep, toch weer over een
verloren jaar moest klagen, ontwaak dan,
zoo roepen we u toe, en sta op uit de dooden
en laat Christus over u lichten. Zij dan de
droeve ervaring van het jaar dat verging,
u tot spoorlag en prikkel, om het jaar dat
nu komt, heel anders in te zetten. Vergeet
het niet, God laat zich niet bespotten. Hij is
lankmoedig en genadig, maar eens moet het
keerpunt toch ook voor u komen. Waarom
dan uitgesteld? Ge weet zelf niet of ge het
nu komende jaar ten einde kunt brengen.
Laat het dan nu met dat verspelen van uw
leven uit zijn, en aarzel niet langer, maar
grijp u zelve met het geweld des geloofs
aan en stel u van nu voortaan ten dienste
van uw God.

En al is de toekomst die voor ons ligt,
omsluisd, en al heeft ons hart een oogen-
blik bij het indenken van wat ons ook dit
jaar weer kan te wachten staan, sluit u
ook in dit aangrijpend oogenblik van het
Oudejaar nauwer aan de uren aan, met de
bede of uw God hen voor u en u voor hen
sparen mocht, en bovenal sluit u met hen
inniger (nauwer aan uw God aan. Met God
is uw levenspad veilig, door wat stroomden
ge ook waden moogt, door wat donkerheden
ge ook moogt worden voortgeleid. „Ik heb,
in nood aan God verbonden, in Hem mijn
hoog vertrek gevonden“, blijft ook uw
levenspaal. En al mocht het een steile berg
zijn, die u den weg versperde, dan zult ge
nog heiligen vrede en stille gemoedsrust
vinden in de bede: „Leid mij, Heer, ik zou
in 't stijgen, nederzigen; leid Gij mij op
die hoogte trots. Wil mij tot een toevlucht
wezen, als voor dezen, 's vijands boos ge-
weld ten trots“. En als ge stamelend op
die bede het Amen uitspreekt, bezeele uw
God u dan dat Amen aan uw hart door
Zijn belofte van trouw en van Goddelijk
erbarmen.

Dr. A. K.

„De eerste dag“.

(NIEUWE JAAR 1911).

En God noemde het licht
dag, en de duisternis noemde
Hij nacht. Toen was het avond
geweest, en het was morgen
geweest; de eerste dag.

Gen. 1: 5.

Nieuwe jaar placht van oudsher in onze
steden en dorpen een dag der vreugde te zijn.
Reeds des avonds te voren werd bij den klokslag
van het oude jaar, het nieuwe met vreugde-
vuren ingetroepen. In den morgen begaf men
zich naar het bedehuis, om den zegen des
Heeren af te smeeken. En na kerkdijf bewoog
men zich op weg om familieleden en vrienden
op te zoeken, en hun zijn gelukwensen aan te
bieden met de nieuwe toekomst, die zich in
het nieuwe jaar ontloot. „Veel heil en zegen
in het Nieuwe jaar!“ was bij dien gelukwens-
de van ons de gewoonte. Veel heil, en toch
nog iets meer dan heil, iets ook van die
mystieke werking, die niet betaald kan door het
woord zegen kan worden uitgedrukt. Ook was
men dien dag meest gelukkig. De dugsamen Nieuw-
jaarsfeesten werden met milde hand soms schier
roegstroomd, en in meer dan één familie was
het gewoonte, in den namiddag een feestmaal aan
te richten en op keur van gerechten zijn
gasten te onthalen.

Tweederlei sprak hier.
Allereerst het gelukkig gevoel van er nog
te zijn, nog het leven te genieten, nog gespaard
te wezen; waar het jaar dat omging, zoo aller-
wegen ook bij het weinigen onder onze bekenden
den levensdraad had afgesneden. Elk jaar dat
ten einde liep, vergde zijn betacombe. Maar al
te velen, die met ons het vorig jaar begonnen,
mochten het niet met ons ten einde brengen.
Hun einde was daar. Ze ontvielen ons. En als
uit hun graven beluisterden we nog hun stem,
die in heimwee om herdenking roep. Zoo nu
bad ook ons lot kunnen wezen. Mischien zelfs
had ernstige krankheid of gevaar ons vooruit
een afloop ook in eigen levenskring in het ver-
loopen jaar doen vrezen. En nu de Heere
ons God dit alles anders over ons beschikt
heeft, nu Hij ons leven spaard, mischien zelfs
uit dreigend gevaar ons reddde, en ook ons nog
dat nieuw intredend jaar in het land der levenden
doet begroeten, nu wikt dit vanzelf een blijde
stemming, een gelukkige gewaarwording in ons
op. Het jaar stierf weg, maar wij mogen het
overleven. Dit stemt ons zelf gelukkig en het
vereen ons in vreugde met onze lieven, die
eveneens gespaard werden. Zeker, met de ge-
redden van een schipbreuk mogen we ons daarom
niet vergelijken, maar toch, als we op het
niet gegane jaar terugzien, en gedoken wie we
er in achter lieten, dan maakt zich bij de
intrede van het nieuwe jaar een ontspanning van
ons meester die het opgewekte feestgevoel van
den nieuwjaarsdag verkleert.

Doet dit is niet al.

Ook de nieuwe toekomst die zich op nieuw-
jaarsdag voor ons ontloot, stort nieuwe levens-
moed in en bezielt. De avond van Oudejaar
drukt ons altoos min of meer door een overicht
van ernst. Het is de onsekerheid van het leven,
die dan tegen ons opdringt. Het zijn gedachten
des doods die ons benaderen. Het einde van
het jaar wijst op ons eigen einde. En ook de
zorgen, die zich in zulk een jaar hebben opge-
hoofd, oefenen soms haar druk. Bij meer dan één
waren ook ditmaal die zorgen zelfs bang, en
stemden somber. Meer dan één wist niet, hoe
hij 't met zijn gezin en zijn zaken dit jaar tot
een goed einde brengen zou. Ook teleurstelling
in eigen streven en bedoelen kon die somberheid
verdiepen. En niet 't minst spreekt op Oude

jaar de conscientie med. Tijd verbeuvel, tijd
verspeeld, tijd verzondigd. Vanzelf keert dan
ons bewustzijn tot zichzelf in. Zelfaanklacht
laat zich 't zwijgen niet oplegen. En de vraag,
of het jaar dat verliep, ons nader tot onzen God
bracht, ons heel onzen persoon meer onder
Christus en in zijn dienst deed stellen; en ons
winste dan wel schade voor eeuwig verpand, —
snijdt bij den één pijnlijker, bij den ander minder
diep, maar feitelijk toch door aller ziel.

Maar met de wending van den tijdkring en
nu het nieuwe jaar intrad, is het ons te moede,
alsof die bange vrees, althans voor een oogenblik,
van onze benauwde ziel is afgeschoven. Het
eerst door storm beloopt scheepken, dat in
de noodhaven gevlucht was, kan nu weer uit-
varen en den wind in het zeil opvangen. We
kroon aan het vervolgen jaar den rug toe, en
staan in blijde verwachting het nu komende
jaar tegen. De vaart ligt weer voor ons open. Het
is of er een nieuw leven voor ons begint. Zorgen
sullen ons ook in dit jaar nog opwachten, maar
voorspanden grepen ze ons nog niet, en benauew-
konden ze ons nog niet. Onseker moogde de toe-
komst zijn, maar juist in dat onseker ligt dan toch
ook de mogelijkheid besloten, dat het een ge-
lukkig jaar kan zijn. Wat bedorven werd, kan
nu goed gemaakt. Wat ongedaan bleef, kan
worden ingehaald. Het is of een heel jaar niet
al zijn maanden, weken en dagen zich aan ons
aanbiedt, om er volop in te arbeiden en te
genieten. Het is zoo, dat nieuwe jaar kon ook
ons stervensjaar zijn; maar op den Nieuwjaars-
dag staat die gedachte niet op den voorgrond. Het
is meer een gevoel van geluk, van vreugde,
van rijkdom dat ons doortintelt. En als Gods
zegen met ons gaan mag, gelooven we zoo gaarne
aan een jaar van overvloedige belofte. Ouder
introping van Gods zegen glijden we daarom
het nieuwe jaar binnen.

En van dit nieuwe jaar bracht de twaalf-
uurslag van het oude jaar ons dan den eersten
dag. Meer dan ooit gevoelen we, hoe vooral
op dien dag de dag met den nacht begon en in
den morgen slechts wordt voortgezet. En ook nu
als in de scheppingsure, klinkt het ons tegen: „Het
was avond geweest en het was morgen geweest,
de eerste dag.“ Meer dan ooit anders in het
jaar leven we van den nieuwen dag in de
nachtelijke ure terug.

Het is altoos weer, als in de Scheppingsure,
het stellen niet door ons bestel, maar door Gods
doel, van een nieuw begin. In de eeuwigheid
valt alle dagindeeling weg. Dan zal er geen
tijd meer zijn. In het creatuurlijk leven hier
op aarde daarentegen is 't al, is heel ons leven,
aan die tijdsindeeling, aan die opeenvolging van
dagen onderworpen. Er is een eerste dag in
elke week, in elke maand die nieuw aankomt,
en zoo ook in elk jaar dat zijn loop inzet.
Zoo was er ook een eerste dag bij onze geboorte.
En zoo zet in heel ons leven die betekenis van den
eersten dag zich voort. De eerste dag dat we als
kinderen naar school gingen. De eerste dag dat we
ons in liefde verbonden, of het huwelijk intraden.
De eerste dag dat we in ons beroep of in onze
werkkring onze levensstaak aanvaardden. En
steeds leeft de drang weer op, om die eerste dagen
te herdenken. Dat doen we op onze jaardag, dat
doen we bij een silvers bruiloft, dat doen we
op ons jubileum. De andere dagen zijn door
ons heugenis gegaan, maar die eerste dagen
bleven hun betekenis behouden. Alles haagt
er voor de vaart aan, wat koers het scheepken
neemt, als 't de haven nitvaart en in volle zee
komt. Zoals 't er bij een kruispunt op den
weg alles van afhangt, of ge links dan wel
rechts uw weg vervolgt, zoo is 't ook hier. Dien
eersten dag zet ge een eersten voetstap op een
nieuw stuk van uw levenspad. Ge doorleefd
dan wat ge anders niet doorleefd. Er valt een
beslissing die voor lange dagen uw leven zal
beheerschen. En zoo ook is Nieuwjaar wel
maar één dag, maar een dag die een heel jaar
voor u outsluit.

Eigenaardig is het nu hierbij, hoe weinig de-
almetem in op Nieuwjaarsdag de ernst des levens
slo en geest pleegt te vervullen. Schier ieder
plooft zich een lach op 't gelaat. De stem
klinkt vrij en ongedwongen. Het woord viert
van zelf bij de ontmoeting. Op onze jaardag is slechts
de gelukkige en allen komen om hem te
begroeten. Maar op Nieuwjaar zijn allen de
gelukken. Wat de een voelt, voelt ook de
ander. En juist dit algemeene zijn van het
blij gevoel geeft zoo vrij en blijde stemming
aan het optreden. Men voelt zich allen saam
gelukkig, en het is juist dat gemeenschappelijk
gevoel dat ook onze eigen feestvreugde verhoogt.

Toch mag dit nooit beduiden, dat we daarom
dien eersten dag van het jaar aan teederd
ernst gespeend zouden zijn. Ernst kan somber,
maar ernst kan ook jubelend zijn. Zie het aan
den held op den slagveld, zie het aan den
martelaar op den brandstapel. In zulk een held
tintelt een hooge ernst, de hoogste zelfs die zich
denken laat, maar toch onderdrukt die helden-
moed in dien ernst elk spoor van het sombere.
Ook aan de palmen merkt ge gedurig, hoe een
hooge toon des gejuichs zeer wel de vertolking
van heiligen ernst kan zijn. En zulk een blijd-
schap nu is het, die ook op den eersten dag
van het jaar haar stempel op onze ernst moet
zetten.

Waarom zoudt ge op den eersten dag van
het nieuwintredend jaar niet danken en loven
en u verheugen in den God uw heils, en in de
stille hope op den zegen uw Gods die mee
zal gaan, den eersten stap zetten op het nieuwe
levenspad, dat ge met u voert betreedt? En
mag dit u bedoeien zijn, dan doorleefd ge den
eersten dag vanzelf met het ernstig bezinnen, om
het begin van het nieuwe jaar, een begin te
laten zijn in den Naam des Heeren. Ge gevoelt
dan uw roeping, om dan nu eindelijk toch
eens al te snijden de kwade ranken die maar
al te lang uw hart ontrengde hielden; om te
breken met wat verkeerd op uw weg was; ja om
den slag van uw hart zelf dit nieuwe jaar nieuw
te laten inzetten. Voor veel uitvoeren is die eerste
dag allerminst geschikt. Alles leidt u af, alles ver-
strooit u, de ontspanning van dien dag is te
natuurlijk, om juist reeds dien eersten dag veel tot
stand te brengen. Maar wie een huis gaat bouwen,
zit eerst neder, en overdenkt het plan voor den
bouw. En zoo nu ligt ook dit nieuwe jaar voor u.
Ge zult in dit jaar een taak hebben af te
werken, een bouw te beginnen en te voleinden,
en het is juist met het oog op die levensstaak
op dien bouw, die beginnen gaat, dat ge den
eersten dag van het jaar in u zelve inkeert,
uw plan opzet, en de voortnemens van uw hart
tot vastheid laat komen.

Ge zijt rijper in ervaring geworden. Het jaar
dat zoo pas verliep, heeft u geleerd. Het heeft
u uw zwakheden ontdekt, voor uw levensfonten
uw oog geopend, u helder doen inzien wat
anders en beter had kunnen zijn aangevat. En
het is met die rijper ervaring in uw gedachten,
dat ge nu op den eersten dag breekt met uw
verleden, en zelf nieuw het nieuwe jaar tegengaat.

Meer nog dan weleer voelt ge uw diepe afhan-
kelijkheid. Alles zegt u, dat ook voor u de tijd
opkört. Het is een nieuw leven waarvan de
eerste dag van het jaar u den inzet moet
brengen. En voor wie zoo de eerste dag van
het jaar goed mag zijn, brengt die eerste dag
tegelijk de belofte van de trouwe zijns Gods,
die hem heel dat jaar geleiden zal.

Dr. A. K.

Amsterdam, 30 December 1910.

Het oude jaar, dat straks weer in het
middernachtelijk uur zal worden uitgeluid,
om voor een nieuwen tijdkring plaats te
maken, heeft wel in menig opzicht rijken
zegen van den Heere onzen God over ons
land en volk gebracht.

Er was ook dit jaar weder verleniging
van den vrede, en geen stormvogels voor-
spelden, dat er een orkaan dreigde, die ons
volksbestaan in gevaar brengen zou. Onze
Koningin bleef gespaard, en heel ons volk
deelt in het rijke geluk, dat de Koninklijke
moeder geniet in het opwassen van haar
kinderen. Onze volkswelvaart steeg; onze
handel en nijverheid nam toe; de bronnen
van inkomsten vloeiden mild. Geen dood-
delijk krankheid waarde als verderfengel
op onze erve om; geen overstromingen
teisterden ons land; geen finantieele crisis
smaldeelde ons nationaal vermogen; van
revolutionaire woelingen en heftige arbeiders-
bewegingen bleef ons volk verschoond. En
wie dan het oog slaat op het buitenland
en daar ziet, hoe Engeland door een politieke
crisis werd aangegrepen, die het
Staatsgebouw tot op zijn fundamenten
schudden deed; hoe in Frankrijk een so-
ciale revolutie ternaauwernood door de Re-
gering bedwongen werd; hoe in Duitsch-
land de arbeiderspartij steeds drierster het
hoofd opsteekt en bloedige botsingen met
de politie tot zelfs in de hoofdstad niet
uitbleven, die dankt God, dat in ons va-
derland de rust en vrede bleef bewaard.

Niet alsof daarom de strijd om de be-
ginselen in ons volksleven ontbreken zou.
De allesbeheerschende tegenstelling tus-
schen wat nog in aanbidding met de herders
in Efrata's velden en de Wijzen uit het
Oosten voor het Koningskind in Beth-
lehem's kribbe gekniel ligt en de brede
schare, die steeds drierster en gruwelijker
tegen God en zijn Gezalfde opstaat, houdt
ook ons volk verdeeld; en de wijze waarop
nog pas in ons Parlement de bittere haat
der vrijzinnige partijen zich openbaarde
tegen al wat positief Christelijk is, toonde
wel, hoe diep de kloof is, die in ons volk
gaapt. Maar Nederland mag toch dankbaar
zijn, dat aan de jarenlange heerschappij
van het liberalisme een einde is gekomen
en een Christelijke regering den Christel-
ken geest onder ons volk behouden en
versterken wil. Ook in dat opzicht vormt
Nederland een gelukkige uitzondering
onder de natien in Europa, want terwijl
elders de Regeringsmacht steeds teller zich
keert tegen de Christelijke Kerk en schier
overal de toelag is om den invloed der
Kerk op het volksleven te breken, is ons
land een der weinige, waar de Regering
zich de belijdenis van het Evangelie niet
schaamt en, zonder daarom ook maar eenigs-
zins aan iemands conscientie dwang aan te
doen, ons volksleven in christelijke richting
leidt.

Ook voor ons kerkelijk leven is er in
menig opzicht rijke stof tot dank. Niet alsof
we daarom in eigen kracht zouden willen
roemen. Voor menig gebrek en menigen
misstand in ons kerkelijk leven zijn we
waarschijnlijk niet blind. En bovenal blijft
het ons een diepe smart, dat de belijdenis
der Gereformeerde waarheid, in plaats van één
leger te vormen, dat krachtig en fier in
ons volksleven optreedt, om daar voor de
Gereformeerde beginselen de plaats te her-
overen, die ze eens in onze nationale his-
torie innamen, door kerkelijke geduldheid
en broedertwist hun eigen kracht verlam-
men. Hoe zou onze Vrije Universiteit niet
een geheel andere positie in ons volksleven
kunnen innemen — om slechts dit één voor-
beeld te noemen — wanneer al wat voor de
Gereformeerde belijdenis opkwam, haar
steunde en droeg. Maar hoe smartelijk die
verdeelheid zijn moge, hoe bange schade
ze aan onzen invloed toebrengt, toch is er
winst, rijke winst, wanneer we op het ver-
leden zien. Voor een driekwart eeuw was
er van het Calvinisme in ons vaderland
schier niets meer overgebleven. Hier en
daar in een vergeten dorpke waren er nog
enkele getrouwen, maar ze telde nauwe-
lijks mee, ze oefenden geen invloed op den
gang van ons volksleven, en trokken zich
terug met een boekje in een hoekske en
waren het mikpunt van aller bespotteling.
En thans is die Gereformeerde groep een
der machtigste en invloedrijkste in het land
geworden, heeft ze op kerkelijk, op sociaal,
op politiek, op wetenschappelijk gebied zich
een plaats der eere verworven, en mag van
een krachtige herleving van het Calvinisme
in ons vaderland worden gesproken.

Niet het minst is dit te danken aan de
Gereformeerde Kerken, die aan de macht
van de Synodale organisatie zich ontworsteld
hebben en daardoor en in haar kerkorga-
nisatie en in haar handhaving der belij-
denis en in haar arbeid naar buiten de
kracht der Gereformeerde beginselen weer
konden toonen. Hoe klein, hoe verdwijnend
klein scheen in 1834 de eerste poging, door
mannen als De Cock en Scholten beproefd,
om de Gereformeerde Kerk weer tot zelf-
standigheid te brengen. Met wat bittere
vervolgving van de Overheid, met wat smarte-
lijke miskenning van broeders, met wat
onderlinge verdeeldheid hadden ze niet te
kampen. En nu in het afgeloopen jaar op
zoo menige plaats herdacht is, hoe vijf en
zeventig jaar geleden de eerste voorttrekkers
zijn uitgegaan, wat was er geen stof tot
dank, dat God zoo rijken zegen had ge-
schonken! En als in het komende jaar
herdacht zal worden, hoe vijftig jaar later

de Geest des Heeren opnieuw de banier
der vrijheid ontplooidde en zoomeinige Kerk,
desnoods met prijsgeving van al hare aard-
sche goederen, aan de banden der Synodale
hierarchie zich ontworstelde, hoe rijk is dan
ook voor deze Kerken niet het loon ge-
weest, dat God uit genade aan haar schonk,
en hoe dwingt haar levenskracht niet zelfs
den tegenstanders eerbied af.

Er is vaak in onze kringen een dwe-
pende bewondering voor het glorieuse ver-
leden, dat achter ons ligt, en een klagen
en tuchten over den toestand van het heden,
alsof we bij de puinhoopen van Sion ne-
derzaten. Nu is het zeker waar, dat onze
Gereformeerde Kerken in de 16e en 17e
eeuw in onze vaderlandsche historie een
allesbeheerschende positie hebben ingenom-
men, en zóó schitterende rol voor de Ge-
reformeerde Kerken van onzen tijd niet
meer is weggelegd. Maar wie daarover
klaagt, vergeet hoeveel donkere plekken
de historie in deze Gereformeerde Kerken
van vroeger aanwijst en heeft ook geen
oog voor zoo menigen rijken zegen, dien
God aan onze Kerken heeft geschonken.

Hoe spoedig drong niet in de Gerefor-
meerde Kerk, nadat ze heerschende Kerk
was geworden, de wereld-gelijkvormigheid
binnen, en hoe bitter werd niet door onze
boetpredikers uit dien tijd over het ver-
val der zeden geklaagd bij laag en hoog. Hoe
sloap werd niet de tucht gehandhaafd, sinds
de Kerk de wilde volksmassa in haar schoot
opnam en hoe machteloos bleek ze om deze
massa te kerstenen. Hoe knellend was
niet de band, die Kerk en Staat verbond,
en waardoor de Kerk telkens weer over-
geleverd was aan de willekeur van liber-
tijnse regenten en regentjes. En hoe
spoedig week niet uit de Kerk de heerlijke
vastigheid des geloofs, waarmee onze mar-
telaren hun geloof hadden beleden, om
plaats te maken voor leestelijke twisten,
die het meest fundamentele stuk onzer
belijdenis raakten en waardoor de
Kerk geschokt, beroerd, gescheurd werd.

En zelfs al gelukte het der Synode
van Dordrecht in 1618 om de eenheid
der Kerk te herstellen, aan den rampzaligen
twist een einde te maken en de belijdenis
des geloofs weer vast te stellen, hoe kort
heeft de periode van rust daarna niet ge-
duurd. Geen vijf en twintig jaar later slaat
de vlam weer uit, gaat van 's Lands Hoog-
scholen opnieuw het bederf voor de Kerken
uit, steekt nieuwe ketterij het hoofd op,
woelt en gist het alles dooreen, en ontbreekt
het der Kerk aan moed en kracht om in de
meest ingrijpende geschillen uitspraak te
doen en de waarheid Gods te handhaven.
Nauwelijks was een eeuw voorbijgegaan
sinds de Gereformeerde Kerk onder Prins
Willem's schutse haar intrede in het vrij-
gevochten Holland had gedaan, of onze
vaderlandsche Kerk was een toonbeeld ge-
worden van innerlijke verwarring, van elkaar
bekampende richtingen, van geestelijke
machteloosheid. Wil men het droefste bewijs?
Vraag dan wat onze Gereformeerde Kerken
deijds, toen Nederland de machtigste en
rijkste koloniale mogendheid van Europa
was en haar bezittingen over Azië, Afrika
en Amerika zich uitstrekten, voor de ker-
stening der heidenwereld heeft gedaan?

En thans? Vergeet niet, dat onze vrijge-
maakte Kerken reeds een historie van drie-
kwart eeuw achter zich hebben. Is er in
dien tijd ooit sprake geweest van eenige
opzettelijke en bewuste ketterij, die tegen
ons belijdenis zich keerde of ons volk
afkeerig trachtte te maken van de Gere-
formeerde beginselen? We hebben twee
Hoogescholen, waar de Theologie onder-
wezen wordt; is onder die hoogeleraars ook
maar één gevonden, die onder den invloed
stond der ethische theologie of met de
moderne Schriftcritiek medeging? We heb-
ben een corps predikanten, dat over de
vijf honderd bedraagt; is er ook maar één
onder hen, wiens zuiverheid van belijdenis
verlacht is of die moest worden afgezet
wegens ketterij? Er waren kleine quaesties,
door sommigen opgeblazen tot dogmatische
afwijkingen, maar de Synode van Utrecht
heeft ze tot haar iulste proporties terugge-
bracht en alle animositeit is sinds dien uit
onze Kerken verdwenen. Zeker, verschil van
inzicht ontbreekt niet; verschil van inzicht
over de roeping der Kerk tegenover de
sociale vraagstukken; over de mindere of
meerdere gevaren aan Staatssubsidie ver-
bonden; over de opleiding tot den Dienst
des Woords aan een kerkelijke Kweek-
school of een zelfstandige Universiteit. Maar
al deze geschillen, hoe belangrijk ook voor
de practijk en al hangen ze zonder twi-
fel niet dieper liggende beginselen saam, raken
toch geen van alle de zuiverheid der be-
lijdenis, behoeven aan den band der eenig-
heid des geloofs geen afbreuk te doen en
laten het fundament der waarheid onaang-
getast.

Reeds dit feit stemt tot ootmoedigen
dank, want het is de genade Gods alleen,
die ons bewaarde voor al de onheilen en
rampen, aan een dogmatischen strijd ver-
bonden. Maar niet minder hebben we te
danken, dat God de Heere onse Kerken
zoo kennelijk gezegend heeft, waar ze in
den weg der getrouwheid Hem dienden
naar Zijn Woord. Er is in onze gemeenten
een overvaardigheid, welke voor de Kerk, de
Armen, de Christelijke School, de Zending,
de Opleiding tot den Dienst des Woords,
de stichtingen van Barmhartigheid schatten
jaarslijks saambrengt, die wel waarlijk ge-
tuigen hoe mild in het geven ons volk is.
Langzaam maar gestadig groeien onze
Kerken en winnen ze aan ledental, zooals wel
het best daaruit blijkt, dat men telkens
hoort, dat de kerkgebouwen moeten worden
vergroot of nieuwe predikanten moeten
worden beroepen. Maar meer nog dan de
uitbreiding in getal, heeft voor ons waarde,
dat de ijver en belangstelling in den Dienst
des Woords op zoo hoog peil staat. Wat
baat het, of men als de Hervormde Kerk
zijn leden bij miljoenen telt, wanneer elke

wezenlijke band tusschen deze leden en de
Kerk ontbreekt? Gaat men niet af op het
nominale getal, maar op de werkelijke
bezoekers der Kerk, dan staan onze Gerefor-
meerde Kerken schier overal boven de
massale volkerker. Zeis in een stad als
Amsterdam, waar de Hervormde Kerk een
driemaal honderdduizend leden telt, terwijl
de Gereformeerde Kerk er wellicht geen
vijf en twintig duizend heeft, zijn de Kerk-
gebouwen der Gereformeerde Kerk beter
gevolgd dan die der Hervormde Kerk en
weegt het getal der regelmatig kerk-
bezoekers zeker tegen elkaar op.

En daarbij komt, dat onze kerken ook
naar buiten groote kracht ontwikkelen. Voor
de armverzorging worden schatten per jaar
uitgegeven, en de hooge opvatting die onze
diakenen van de vervulling van hun taak
hebben, maakt dat onze diakonie ook door
buitenstanders om strijd geprezen wordt.
Onze kerkelijke pers beschikt over tal van
kleinere en grotere bladen om ons volk
voor te lichten over de belangrijkste vraag-
stukken van den dag, en vervult die roeping
in het algemeen met ernst en waardigheid,
vaak zelfs niet zonder journalistiek talent,
terwijl het persoonlijk element gelukkig —
een enkele uitzondering daargelaten — ge-
meden wordt. En wat ons bovenal verblijdt,
onder alle protestantische Kerken in Neder-
land is onze Gereformeerde Kerk de enige,
die het werk der Zending met kracht ter
hand heeft genomen en het aantal harer
zendingsposten voortdurend uitbreidt. Zeis
werden in het afgeloopen jaar weder twee
zendingsdienaren beroepen en trad ook Ze-
land actief in den arbeid der Zending op.

Zoo is er stof te over om God te danken
voor wat Hij aan onze Kerken schonk.
Moge die rijke zegen te meer ons aansporen,
om niet te verlaaten in ijver, maar de
krachtspanning te verdubbelen. Blijve de
trouw aan de Belijdenis ongerept. Heersche
onder ons de broederlijke liefde, waardoor
de een den ander uitnemender acht en zelfs
bij geschil de onderlinge waardeering geen
schade lijdt. Zij het doel van aller streven
in de eerste plaats gericht op de eere
onzes Gods. En moge bovenal het geestes-
lijk leven in onze Kerken toenemen, opdat
we werkelijk een licht en zout der wereld
kunnen zijn.

Een belangrijk jaar wacht ons. De Synode
onzer Kerken zal straks te Zwolle worden
gehouden en een periode van drie jaar
weer afsluiten. Reeds bereiden de Kerken
het agendum voor deze Synode voor. Zij
er wijsheid en voorzichtigheid bij onze
kerkelijke leidslieden, opdat onze Kerken
blijven voortschrijden in den weg, waarop
de zegen Gods ons wachten kan.

Een der ernstigste vragen op Zending-
gebied blijft de geldquaestie. Er is geen
Zendingvereeniging in ons vaderland, die
niet voortdurend met tekorten worstelt. En
ook onze Deputaten voor de Zending
moeten telkens bij de Kerken om een
nieuwe collecte komen vragen. De Zending
is nu eenmaal geen goedkoop werk. De
tractanten onzer Zendingdienaren in Indië
moeten veel hooger zijn dan die van de pre-
dikanten hier te lande, omdat de levensstan-
daard in Indië duurder is. En bij deze
tractanten komt nog zooveel voor scholen,
hospitelen enz. Ongetwijfeld brengen onze
Kerken reeds thans voor de Zending zeer
hooge offers. Indien men eens vergelijkt,
wat aan collecten bijeenkomt voor de
Theologische School of de Vrije Universi-
teit, voor de hulpbehoevende Kerken of de
kas der emeriti predikanten, dan zal men
zien, hoe de collecten der Zending die alle
verre overtreffen. Er wordt voor de Zending
gemiddeld per jaar f 100.000 aan collecten
bijgebracht, voor de Vrije Universiteit
slechts 14.500 gulden.

Maar hoe groot de overvaardigheid voor
de Zending ook wezen moge, er is toch
geen kwestie van, dat hetzij onze Kerken,
hetzij de verschillende Zendingvereenigin-
gen met de inkomende middelen volstaan
kunnen. Er is vooral op onze Buitenbe-
zitningen in den laatsten tijd een groote be-
goerte naar het Evangelie ontstaan; terrein
na terrein werd voor de Zending open-
gesteld; de velden zijn wit om te oogsten;
en indien het aantal onzer missionarissen
kan vertienvoudigd worden, zou nog in den
ogenblikkelijken nood niet voorzien zijn.
En in stee van op uitbreiding bedacht te
kunnen wezen, klagen de meeste Zending-
vereenigingen in ons land, dat ze zelfs
reeds bezette posten zullen moeten opgeven,
wanneer niet in den finantieelen nood wordt
voorzien.

Nu heeft ongetwijfeld de ervaring geleerd,
dat een Zending, die rechtstreeks van de
Kerk uitgaat gelijk de onze, ook wat de
finantieele verzorging betreft, een grooten
voorsprong heeft. Dit kan ook niet anders.
Een vereeniging blijft de zaak van enkele
particulieren. Ge kunt er lid van worden
of niet. Of ge er aan geven wilt, een vaste
contributie of een extra gave, hangt van
uw goede gezindheid af. En als het Bestuur
met een noodkreet bij u aanklopt, omdat
de bodem der schatkist weder zichtbaar is,
dan komt allicht de gedachte bij u op, —
een eelt Hollandsche gedachte, — dat
men niet verder springen moet dan zijn
peilstok lang is. Met welk recht heeft
het Bestuur weer nieuwe terreinen bezet,
wanneer de middelen toch zoo karig zijn?
Het gevolg is, dat er altoos weer een
nieuwe bedelbrief komt, alsof zulk een
bodemoos vat ooit te vullen ware.

Geheel anders staat de zaak daarentegen,
zoodra ge de Zending kerkelijk maakt.
Want de Zending gaat dan niet van een
Bestuur uit, maar van uw eigen gemeente;
ge hebt zelf den Zendingdienaren mede be-
roepen en ge draagt mee de verantwoor-
delijkheid van zijn uitzending. Het hangt
hier dus niet van uw goedheid af, of ge
lid der zendingsvereeniging worden wilt;
omdat ge lidmaat der Kerk zijt, staat ge

met den zen
En voor de
kan nu de o
van de Kerk
niet meer af
maar op ge
Kerk gecolli
tere Kerken
de wijkbroe
om elke we
drage te vr
twielfd aan
danken, dat
heid het hoo
genootschapp
harer zooveel
als onze Ger

Maar al zo
ons voorbeel
der inkomst
toch zou de
zaam gehol
vaardigheid
zeker zou he
van de oogen
de Zending g
bronnen haat
te doen uitste
zooveel wat s
aan de Zending
Ook hier gele
huisgenooten
men aan de
Er ligt een ziel
een Kerk to
het Evangelie
en de arme
die in erger
zijn, aan hun

De vraag
overweging, o
hulpbronnen
collecten en c
zoo zwaar bel

Nu leert de
dat degenen, l
wordt, zoo s
kosten van h
dragen. Noch
noch die te A
de zendingsdi
denen onderho
dat zoodra er
heidenwereld i
voor het onde
en wat meer i
gemeente van
armoede en g
discipelen dan
buisd, d. w. z.
nemen, want
waardig. En
dagen niet l
worden, toch
dit woord ook
Kerk moge een
Zending zorgje
meente is, ma
het Evangelie
bekeerden zelf
Dienst des Wo
ordinantie doo
ingesteld en de
varen wanneer
haaft. Wat m
wordt gewoonl
Eerst als de
voor zijn pred
trekking op de
Maar al mo
komen, toch z
moeten arbeid
gevormd heeft,
tiele lasten te
is, dat in de
Evangelie gebra
cultuurvolkeren,
nijverheid en la
genoeg middelen
hoofte der Dien
Zending in om
tot volkeren, d
van cultuur sta
of nijverheid h
te arm zijn op
kunnen brengen
wilde volkssta
onbekend artik
uitsluitend in d
kan zelfs de Ov
innen dan in
En hoe zou er
dat deze volke
souden brengen
hun Zendingdien

Vandaar dat
dikant bij de
in het Zondag
vraag aan de
ander middel l
gaf deze artik
onder den titel
dienst der Zem
als een uitwag
Zendingvereeni
toekomst der Zem
komt, kort sa
evenals de Zem
eigenlijken Zend
des Woords, o
onderwijs en
kranken, zij op
en de nijverheid
Het liefst zou
verschillende 2
Zendingraad in
commerciale b
Zendingraad zo
verschillende go
deponeren in o
Christelijke jon
deren kunnen v
dubbel voordeel
zou de winst va
de Zending kom
door worden g
het Christelijk
versterkt, de in
keijf worden ge